

Ἡ διὰ τοῦ πρίσματος ἀνάλυσις ἀπέδειξεν ὅτι τὰ ἄστρα ταῦτα σύγκεινται κυρίως ἐξ ἀτμῶν ἄνθρακος ἐν λίαν βευστῇ καταστάσει.

Πόθεν ἔρχονται τὰ σώματα ταῦτα ;

Τινὰ μὲν δύνανται νὰ ὦσι μικρὰ, νεφελώδη, ἐλατόμενα ὑπὸ τῆς ἔλξεως τοῦ ἡλίου, ὅτε οὗτος βραίνει πρὸς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ἡρακλέους, ἄλλα δὲ μάζαι κόσμων διατρέχουσιν τὸ ἄπειρον διάστημα τοῦ οὐρανοῦ καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν σφαίραν τῆς ἡλιακῆς ἔλξεως. Ἄλλα πάλιν ἐνδέχεται νὰ προῆλθον ἐξ ἐκρήξεων γενομένων ἐπ' αὐτῆς τῆς ἡμετέρας ἡλιακῆς ἐστίας, ἄλλα δὲ νὰ ὦσι τὰ ἐρείπια κατεστραμμένων κόσμων, οἵτινες πίπτουσιν ἐν τῇ αἰωνίῳ νυκτὶ, μέχρις οὗ ἔλξις τις καταστῆ κυρία αὐτῶν καὶ τοὺς ἐπαναβρίψῃ εἰς τὸ χωνευτήριον τῆς ζωῆς. Τὰ πάντα δὲ πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι ὑπάρχουσιν, ἐσπαρμένοι τῆδε κάκεισε ἐπὶ τῶν πλανητικῶν ζωνῶν καὶ πλέοντες ἐπὶ τῶν αἰθερίων κυμάτων, κομῆται τινὲς συνιστάμενοι πρὸ πάντων ἐκ ναυαγίων, ἅτινα ὑπέστησαν ἐνδεχομένως τόσα ἑκατομμύρια κόσμων. Εἰσὶ τὰ λείψανά τῶν νηῶν τούτων, τῶν ἀνικάνων κατὰ τὸ πλείστον ὅπως ἐκτελέσωσιν ἄνευ ἀβραρίας τὴν εἰς τὸ ἄπειρον διαδρομὴν αὐτῶν. Οὐχ ἦττον τμήματα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον διαλυθέντα δὲν ἀφέθησαν τυχαῖα ἐν τῷ ἀπέριφῳ χώρῳ. Τὰ τμήματα ταῦτα κινοῦνται ἐντὸς τροχιάς, ἧς τὸ σχῆμα ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν τροποποιήσεων, ἃς ἐπῆνευγον εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν ταχύτητα αἰ ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσασαι ἀνατρεπτικαὶ ἐνέργειαι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα εἰσδύοντων κομητῶν τυγχάνει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οὕτω καθ' ὑπερβολὴν μέγας, ὥστε κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἐτῶν—εἰς ἃ ἑκατομμύρια ἔτη ἐπιτρέπεται νὰ προσδιορίσωμεν τὴν διάρκειαν τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος, —τὰ μεταξὺ τῶν πλανητῶν διαστήματα θὰ διεσχίσθησαν ὑπὸ ἀπειροῦ πληθύος χειμάρρων ὕλης κομητῶν διαλυθέντων, τεμαχίων κομητῶν, ἅπερ αἰ οὐράνιοι γαῖαι δὲν δύνανται ἢ νὰ συναντῶσι συνεχῶς. Ἐκατομμύρια κομητῶν πλέουσιν ἀδιακόπως περὶ ἡμᾶς ἐν τῇ αἰθερίῳ ὠκεανῷ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἕκαστος βλέπει ὁποῖον ἀπροσδόκητον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ σπουδῆ τῶν ἄστρων τούτων, ἅτινα κατὰ τινα ἐποχὴν ὑπέβησαν ὁ τρόμος τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τὰ ὁποῖα ἐνώπιον τῶν διαφορῶν νεωτέρων ἀστρονόμων κατέστησαν διὰ μῆκος ἀσήμαντα, καθόσον τινὲς ἐξ αὐτῶν τὰ ἀπεκάλουν *μηθηρικά* ἄρματα, καὶ ἕτεροι *καρχημοδέτα* *μηθηρικά*. Καὶ ὅμως ταῦτα εἰσὶν ἀνεμφιβόλους προωρισμένα νὰ ἀποκαλύψωσι πολλὰ μυστήρια ἐπὶ τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τῶν ὄντων.

[Ἐκ τοῦ «Voltaire»]

CAMILLE FLAMMARION.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφφίνη. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια 181 σελ. 413.

ΙΕ'

Νέα πρόσωπα καὶ νέα πράγματα.

Εἰς τὴν πρώτην θέσιν, τούτέστιν ἐγγὺς τοῦ κικλιδῶματος, ὅπερ χωρίζει τὸ ἱερὸν ἀπὸ τῆς λοιπῆς μικρᾶς ἐκκλησίας, εὐρίσκομεν τὴν ἐπαύριον πρώϊαν γονυπετεῖς τὸν Βαττίσταν καὶ τὴν Σπεράντσαν, ἀκροωμένους εὐλαβῶς τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ψαλλομένην λειτουργίαν. Ἡ ἁγία τράπεζα, ἧς ὑπεράνω εὐρίσκεται ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν, κρυπτομένη δι' αὐλαίας ἀπὸ τῶν βεβήλων ὀμμάτων, εἶνε πλουσίως κεκοσμημένη, τοὺς δὲ τοίχους τῆς ἐκκλησίας καλύπτουσιν ἀναθήματα, ὧν τὰ πλείστα εἶνε καρδίαι ἀργυραὶ ἢ κνήμη τις ἢ χεὶρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου ἢ καὶ παιδίον ἔτι ἀργυροῦν, ἐσπαργάνωμένον κατὰ τὸ ἰταλικὸν ἔθιμον. Ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ μικραὶ τινες ἀρχαῖκαι εἰκόνες, ὧν τὰ ἐννέα δέκατα παριστάνουσι δῆθεν πλοῖα βυθιζόμενα ἐν μέσῳ φοβερῶν κυμάτων καὶ τὴν Παναγίαν καθημένην ἐντὸς νεφέλης καὶ προσβλέπουσαν ἱλαρῶς.

Ἡ λειτουργία ἐπεράνη μετὰ μικρὸν, ἡ Σπεράντσα προσήνεκε τὸ ἀνάθημά της — μεγάλην ἀργυρὰν καρδίαν —, ὁ Βαττίστας ἐπίσης — εἰκόνα παριστώσαν ἄμαξαν ἀνατρεπομένην καὶ τὴν Παναγίαν ὑπεράνω αὐτῆς, ἐν μέσῳ νεφελῶν —, καὶ οἱ πιστοὶ ἀπεσύρθησαν.

— Πῶς οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, εἶπεν ἡ Λουκία πρὸς τὸν ἱατρὸν, καταβαίνουσα τὰς βαθμίδας τῆς μικρᾶς στοᾶς, ὅθεν εἶχον ἀκροασθῆ τὴν λειτουργίαν, πῶς οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶνε δυνατόν νὰ πιστεῦσιν ὅτι τόσον μικρὰ εἰκὼν ἐχρησίμευσεν ὡς ἰστίον πλοιοῦρου ;

— Ἡ παρατήρησίς σας, δεσποινίς, εἶνε φοβερὰ ἀίρετικὴ, ἀπεκρίθη ὁ ἱατρὸς· ἂν τὸ πλοιοῦρον ἦτο πολὺ μικρὸν, ποῦ θὰ ἦτο τὸ θαῦμα ;

Καὶ ὀδηγῶν αὐτὴν ἀριστερᾶ τοῦ παρεκκλησίου προσέθηκε :

— Καὶ τώρα, ἂν θέλετε νὰ σᾶς ὀδηγήσω, θὰ σᾶς φέρω εἰς ἓν μέρος, ὅπου σᾶς προσμένει πολὺ εὐάρεστος ἐκπληξίς.

— Ὅπως θέλετε, εἶπεν ἡ Λουκία.

Ἡ ἀσυνήθης αὐτῆ ψυχρότης ἐξέπληξεν τὸν Ἀντόνιον, ὅστις ἐθεώρησεν αὐτὴν ἀτενῶς, καὶ τῇ εἶπε :

— Φοβοῦμαι μὴ δὲν ἐκοιμήθητε ἀπόψε καλᾶ.

— Ἀπεναντίας, ἀπήντησεν ἐκείνη σχεδὸν ἀποτόμως, ποτέ μου δὲν ἐκοιμήθην καλλιτέρα.

Ἄ, Λουκία ! ἂν δὲν ἦσαν πορφυραὶ αἰ παραιαί σου, πόσον δικαίως θῆθυνας νὰ ἐπιτιμηθῆς ὡς ψευδομένη ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτὰ τῆς Παναγίας !

Ὁ Ἀντόνιος τὴν ἐθεώρησε καὶ πάλιν σιωπηλὸς, χωρὶς νὰ τῇ προσφέρῃ καὶ τὸν βραχίονά του. Ἄλλως δὲ ἴσταιτο μακρὰν του, καὶ παρεῖχεν αὐ-

τῷ τὸ δικαίωμα νὰ υποθέσῃ ὅτι δὲν ἐπεθύμει τὸ στήριγμά του. Ἐβάδισαν οὕτω ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, σιωπηλοὶ, εἶτα δὲ, παρακάμπαντες προεξοχὴν τινα τοῦ βράχου, ἔφθασαν εἰς ὄροπέδιον καλυπτόμενον ὑπὸ ἀγρίων βόδων.

Ἡ Λουκία ἱλαρύνθη πρὸς τὸ θέαμα, ὃ δὲ Ἄντωνίος εἶπεν·

— Ἐδῶ ἦτον ἡ ἀρχικὴ ἐκκλησία. Φαίνονται ἀκόμη μεταξὺ τῶν θάμνων τὰ λείψανα τῶν παλαιῶν τοίχων. Μακρυνθῆτε ὀλίγον, διότι ἀλλῶς εἶνε ἀδύνατον ν' ἀπαλλαγῆτε ἀπὸ τὰ ἀγκάθια, ταῦτα δὲ λέγων, εἰσεχώρησε μεταξὺ τῶν πυκνῶν θάμνων καὶ ἤρχισε νὰ κόπῃ δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ· μετὰ τοῦτο, ἀφαιρέσας τὰς ἀκάνθας, ἐσχημάτισεν ὠραιότατην ἀνθοδέσμη, κ' ἔδωκεν αὐτὴν, χωρὶς νὰ εἶπῃ τι, εἰς τὴν Λουκίαν, ἥτις τὴν ἐδέχθη χωρὶς ἐπίσης νὰ προφέρῃ λέξιν.

— Καπουκῖνος εἶν' αὐτός; ἠρώτησεν αἴφνης, δεικνύουσα διὰ τοῦ δακτύλου ἄνθρωπον φοροῦντα μακρὸν καὶ εὐρὸν χιτῶνα, δεδεμένον διὰ σχοινοῦ περι τὴν ὄσφυν του.

— Εἶνε ὁ κσευοφύλαξ τῆς ἐκκλησίας, ἀπήντησεν ὁ Ἄντωνίος. Ἐξεδύθη τὰ ἱερά του ἄμφια κ' ἐφόρεσε τὴν ἐρημιτικὴν του στολήν. Εἶνε ὁ ἐρημίτης τῆς Λαυπεδοῦσης, γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτό.

Ἡ Λουκία καὶ ὁ ἰατρός, ἐπιστρέφοντες εἰς τὸ προσκύνημα, ἐπανεῦρον τὸν ἐρημίτην (ὅστις πιθανῶς τοὺς ἀνέμενε). Ἐχαιρέτισε δ' ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος βαθύτατα τὴν νεάνίδα, καὶ ἀντήλλαξε λόγους τινὰς μετὰ τοῦ ἱατροῦ.

— Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς, εἶπεν ὁ Ἄντωνίος ἰταλιστὶ, κτυπῶν φιλικῶς τὸν ὄμον τοῦ ἐρημίτου, ἔχει τὴν Παναγίαν εἰς τὴν σέπην του· τί, ψεύματα;

Ὁ ἐρημίτης, κολακευθεὶς προδήλως ἐκ τῆς βεβήλου ταύτης φιλοφροσύνης, ἐξέφρασε τὴν εὐχαρίστησίν του διὰ μικροῦ τινος κινήματος τῆς κεφαλῆς, καὶ ἱκετευτικῆς χειρονομίας, ἥτις ἐσήμαινε: «Φεισθῆτε τῆς μετριοφροσύνης μου», κ' ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Ἡ Λουκία παρετήρει αὐτὸν λίαν περιέργως κατὰ τὸν μικρὸν αὐτὸν σταθμὸν.

Ἦτο ἄνθρωπος ἰσχνὸς, εὐχρως, ἐξηκοντούτης περιῖπου, καὶ μικροὺς ἔχων τερόχροους ὀφθαλμοὺς, ὁξεῖς ὡς ὀφθαλμοὺς μυγαλῆς, μαρτυροῦντας τὴν χολερικὴν αὐτοῦ κράσιν.

— Τὸ ταλαίπωρον αὐτὸ γερόντιον, εἶπεν ὁ Ἄντωνίος, ἐμπορεύεται μικρὰς τινὰς εἰκόνας τῆς Παναγίας, καὶ μ' ἔλεγεν ὅτι θὰ ἔλθῃ ἐντὸς ὀλίγου νὰ σὰς δεῖξῃ τὴν συλλογὴν του. Ἐλπίζει ὅτι θ' ἀγοράσετε μερικὰς. Ἦμπορεῖτε νὰ τὰς δώσετε εἰς τὴν Σπεράντσαν καὶ τὸν Βαττίστα, οἱ ὅποιοι βεβαιωθῆτε θὰ καταχαροῦν. Ἡ μικρὰ αὐτὴ φορολογία καὶ ὀλίγα ἄλλα ἀσήμαντα τυχερὰ ἀποτελοῦν ὅλον του τὸ εἰσόδημα, διότι μισθὸν δὲν ἔχει. Εἶνε τύπος ἄξιος σπουδῆς. Ὁ φανατισμὸς

του, ὡς πρὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Παναγίαν, δὲν ἔχει ὄριον.

Μετὰ μικρὸν εὗρον τὸν Βαττίσαν καὶ τὴν Σπεράντσαν καθημένους ἐπὶ τοῦ ἀνδῆρου. Καταληφθεὶς οὕτω αἰφνιδίως ὁ πτωχὸς Βαττίστας, ὅστις δὲν εἶχεν ἔτι κατορθώσει νὰ νικήσῃ τὸν φόβον καὶ τὸν εὐλαβῆ θαυμασμὸν, ὃν τῷ ἐνέπνεεν ἡ Λουκία, ἠρρυθίασε μέχρις ὧτων καὶ προσεπάθησε νὰ κρυβῆ ὀπισθεν τῆς Σπεράντσας· τὸ τέχνασμα του παρετηρήθη, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπρόσεξεν, ὃ δὲ Ἄντωνίος λυπούμενος τὸν ταλαίπωρον νεανίαν ἀπῆλθεν εἰς ἀναζήτησιν μικρᾶς πραπεζῆς διὰ τὴν Μις Δάβεν, ἥτις ἐκάθισε νὰ ζωγραφίσῃ. Πιστὸς εἰς τὸν λόγον του ὁ ἐρημίτης, ἐνερανίσθη μετὰ μικρὸν, φέρων ὀγκῶδες δέμα εἰκονογραφικῶν, ὅς ἐπήνεσαν μὲν κ' ἐπανηγύρισαν ἐναμίλλως οἱ παρεστῶτες, ἠγόρασε δὲ ἡ Λουκία, ὡς εἶχε τοῦτο πρὸ μικροῦ συμφωνηθῆ.

— Ἐχετε πολλοὺς προσκυνητάς; ἠρώτησεν ὁ Ἄντωνίος.

— Χριστὲ κ' Ἐσταυρωμένε! Ἀκοῦτ' ἐκεῖ! ἀνεφώνησεν ὁ εὐόργητος γέρον, ὅστις ὠμίλει τοσοῦτον ἀποτόμως καὶ σείων ἀδιακόπως τὴν κεφαλὴν, ὡστ' ἐφαίνετο ὑπὸ διαρκοῦς θυμοῦ κατεχόμενος. Ἐννοεῖτε! καὶ ὅλον τὸν χρόνον εἶνε τὸ ἴδιον. Ἐρχονται ἀπὸ τὸ Τουρίνον, ἀπὸ τὴν Γένουαν, ἀπὸ τὴν Νίκαιαν, ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Καὶ ὅσοι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔλθουν, ἡ Παναγία τοὺς ἀκούει καὶ ἀπὸ μακρὰν, ἀρκεῖ νὰ τὴν παρακαλέσουν, καὶ νὰ ἔχουν πίστιν. Ταῖς προάλλαις ἀκόμη ἀβῶσται ὁ μαρκήσιος Παπαρίλλας, καὶ οἱ ἰατροὶ τὸν ἀπελπίζουν. Ἡ μητέρα του, ἁγία γυναῖκα, στέλει τοὺς ἰατροὺς ἀπ' ἐκεῖ ποῦ ἦλθαν, καὶ κάθεται καὶ γράφει ἕνα γράμμα εἰς τὸν ἐρημίτην, καὶ τοῦ παραγγέλει ἕνα τριήμερον· τὴν πρώτην ἡμέραν εὐθὺς ὁ μαρκήσιος ἔγεινε καλά.

— Τί πρᾶγμα εἶνε τὸ τριήμερον; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Τὸ τριήμερον! ἀνακράζει τὸ γερόντιον καὶ σείει ἔτι βιαιότερον τὴν κεφαλὴν του. Χριστὲ κ' Ἐσταυρωμένε! Εἶνε παράκλησις τριῶν ἡμερῶν, μὲ προσκομιδὴν καὶ μὲ κωδωνοκρουσίαν ἀδιακόπων. Ἐχετε ἕνα τριήμερον δι' ἑπτὰ φράγκα κ' ἐξήντα λεπτά· τρία φράγκα τῆς ἐκκλησίας, τρία τῆς Παναγίας, κ' ἕνα καὶ εἴκοσι διὰ τὴν κωδωνοκρουσίαν. Ἐμένα μοῦ μένου σαρᾶντα λεπτά. Ἄν δώσετε τρία φράγκα κ' ἐξήντα περισσότερον ἔχετε καὶ μίαν λειτουργίαν καθ' ἡμέραν. Ἐνα φράγκον διὰ τὴν λειτουργίαν καὶ εἴκοσι λεπτά διὰ τὸ ταξίδι ἀπὸ τὸ Καστελλάρων ἕως ἐδῶ. Εἶνε τίποτε, μοῦ φαίνεται.

— Βεβαίως δὲν εἶνε ἀκριβᾶ, εἶπεν ὁ Ἄντωνίος. Δὲν μοῦ λέγεις, σὲ παρακαλῶ, τὸ προσκύνημα τῆς Παναγίας τῆς Φρουροῦ εἶνε τὸ ἴδιον;

— Τὸ ἴδιον; ἀνεφώνησεν ὁ γέρον περιπορφυρὸς γενόμενος καὶ περιφρονητικῶς μορφάζων. Προ-

σκυνήματα ἄν τὸ ἰδικόν μας, αὐθέντη μου, εἶνε σπάνια εἰς τὸν κόσμον. Ἐμβάτε εἰς τὸ ἱερόν, σὰς παρακαλῶ, καὶ ἀναγνώσατε τὸ ἔγγραφον τοῦ Πάπα, ποῦ ἔχομεν κολλημένον εἰς τὸν τοῖχον· θὰ ἰδῆτε ὅτι τὸ προσκύνημα τῆς Λαμπεδούσης, εἶνε ὅμοιον μὲ τὰ προσκύνηματα τῆς Ῥώμης, εἰς ὅλα, καὶ εἰς τὰ προνόμιά του καὶ εἰς τὰς ἀφέσεις τῶν ἀμαρτιῶν. Ποῦ ἡ Παναγία ἡ Φρουρὸς νὰ ἔχη αὐτὴν τὴν χάριν!

— Ἐν τούτοις, ἐξηκολούθησε λέγων μετὰ πολλῆς σοβαρότητος ὁ Ἀντώνιος, μολοντί δὲν θέλω νὰ κάμω συγκοίσεις καὶ μάλιστα δυσαρέστους, ἤκουσα νὰ λέγουν ἄνθρωποι καλῶς πληροφορημένοι ὅτι ἡ Παναγία ἡ Φρουρὸς ἔκαμεν ἐσχάτως πολλὰ θαύματα.

— Ἡμπορεῖ! εἶπεν ὁ ἐρημίτης μετὰ ψυχρᾶς τινος συγκαταβάσεως· ἐγὼ δὲν θέλω νὰ τὴν κατηγορήσω. Ἦσως ἰάτρευσε κανένα γέροντα ἀθλητικόν, ἢ καρμίαν γραῖαν βρυσματικὴν. Ἐθεράπευσεν ὅμως κωφαλάλους ἐκ γενετῆς, παραλυτικούς εἰκοσι χρόνων; ἔκαμε νὰ βρῆξῃ ὅταν ἦτον ἀνάγκη;

— Τὰ εἶδες τοῦ λόγου σου αὐτὰ τὰ θαύματα;

— Χριστέ κ' Ἐσταυρωμένε! ἂν τὰ εἶδα, λέγει! ἀνέκραξεν ὁ γέρον μετὰ ζέσεως. Ἐνθυμείσθε τὴν ἀνοιξὴν τοῦ 1835; Δὲν τὴν ἐνθυμείσθε βέβαια, διότι δὲν εἶχατ' ἔλθει ἀκόμη εἰς τὸν τόπον μας· τὸν χρόνον ἐκεῖνον οὐδὲ σταλαγματιὰ βροχῆς, σὰς δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, δὲν εἶχε πέσει πρὸ τριῶν μηνῶν, καὶ ἡ ἐσοδεία τοῦ ἐλαίου ἐπλησίαζε νὰ καταστραφῇ. Ἐκλαίαν καὶ ὠδύροντο εἰς τὴν Ῥιβιέραν ὅλοι ἔκαμαν παρακλήσεις, ἔκαμαν ἀγιασμὸν, ἔφεραν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου, ἔφεραν τὸν θαυματουργὸν σταυρὸν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Σεβαστιανοῦ, ἐπῆγαν καὶ εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Φρουρὸν, — ὁ ἐρημίτης ἐμειδίασεν — ὅλα τοῦ κάκου! βροχὴ τίποτε· τότε ἐνθυμήθησαν ὅλοι τὸ Καστελλάρον· τί περιμένουν λοιπὸν οἱ κάτοικοι τοῦ Καστελλάρου; ἔλεγεν ὅλος ὁ κόσμος. Αὐτοὶ ποῦ ἔχουν τέτοιαν εἰκόνα, διατί δὲν κάμνουν μὲ αὐτὴν μίαν λιτανείαν; — Τί κάμνει τότε, αὐθέντα μου, ὁ ἐφημέριός μας; πιάνει καὶ γράφει εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Βιντιμίλιας ἕνα θαυμαστὸν γράμμα, ποῦ ἔκλαυσαν ὅσοι τὸ διάβασαν· «τώρα εἶνε καιρὸς, ἔλεγε, νὰ φέρωμεν τὴν Παναγίαν τῆς Λαμπεδούσης εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν, καὶ νὰ τὴν δεῖξωμεν εἰς τοὺς πιστοὺς». Ὁ ἐπίσκοπος, ἅγιος ἄνθρωπος, ἀπαντᾷ εὐθὺς καὶ δίδει τὴν ἀδειαν. Τότε λοιπὸν, ἦτον πρώτη Μαΐου, ἐβγαίνομεν εἰς Λιτανείαν. Κόσμος! ἰδεάν δὲν ἔχετε. Ἀπὸ τὴν Τάγιαν, ἀπὸ τὴν Ῥίβαν, ἀπὸ τὴν Πομπηϊάναν, ἀπὸ τὴν Βοσκομάραν, ἀπὸ παντοῦ ἤλθαν. Κινοῦμεν μὲ ὄλην τὴν παράταξιν, μὲ κατὰ λαμπάδαις θεώρηταις, καὶ φέρωμεν τὴν εἰκόνα εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν. Τί συμβαίνει; τὴν ἰδίαν ἐσπέραν — φαντασθῆτε, τὴν ἰδίαν ἐσπέραν, κεραυνοὶ, ἀστραπαὶ, βρονταὶ, καὶ ἀνοίγουν οἱ καταρῶνται τοῦ

οὐρανοῦ, καὶ βρέχει, βρέχει —, τί βροχὴ νομίζετε; κατακλυσμὸς! Δεκαπέντε ἡμέρας ἔμεινεν ἡ Παναγία μας εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν, καὶ δεκαπέντε ἡμέρας ἔβρεχεν ἀδιάκοπα. Ἐπὶ τέλους ἐφοβήθημεν μήπως γείνη κατακλυσμὸς πραγματικός, κ' ἐπήραμεν ὀπίσω τὴν εἰκόνα. Εἰς τὴν στιγμὴν ἔπαυσεν ἡ βροχὴ! Τί τὸ λέγετε αὐτὸ, παρακαλῶ, θαῦμα ἢ ὄχι θαῦμα; ἠρώτησε συμπεραίνων ὁ ἐρημίτης καὶ θριαμβευτικῶς περιβλέπων.

Ἡ Σπεράντσα καὶ ὁ Βαπτίστας οἵτινες εἶχον ἀκούσει κεχνηθὲς τὴν ἀφήγησιν, ἐξεδήλωσαν πάραυτα τὸν εὐλαβὴ αὐτῶν θαυμασμὸν διὰ συναυλίας ἀνάρθρων φωνῶν καὶ ἐπιφωνημάτων.

— Καὶ δὲν εἶνε αὐτὸ μόνον, ἐπανελάθειν ὁ ἐρημίτης, σιγήσας ἐπὶ τινὰ λεπτά, ἵν' ἀπολαύσῃ ἔτι κάλλιον τῆς νέας ἐκπλήξεως ἣν παρεσκευάζεν εἰς τοὺς ἀκροτάς του. Μίαν ἐσπέραν, ἐνῶ ἡ Παναγία ἦτον εἰς τὴν ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν, ἕνας ἄλλος ἐκκλησιάρχης κ' ἐγὼ ἐμβήκαμεν ν' ἀλλάξωμεν τὰς δεκατέσσαρας μεγάλας λαμπάδας, ποῦ ἔκλαιαν τὴν ἡμέραν, μὲ δεκατέσσαρα κανδήλια, τὰ ὁποῖα ἀνάπτωμεν πάντοτε τὴν νύκτα, διὰ οἰκονομίαν, ὅταν βλέπω ἔξαφνα τὰ κανδήλια καὶ ἀρχίζουν ν' ἀναιβοκαταβαίνου. — Κύτταξε! λέγω τοῦ συντρόφου μου. — Ναι, μοῦ ἀποκρίνεται, καὶ ἔτρεμεν ὅλος, καὶ τὰ κανδήλια ἀναιβοκαταβαίναν!

— Ἀναιβοκαταβαίνει καὶ ἡ εἰκὼν; ἠρώτησε σοβαρώτατα ὁ Ἀντώνιος.

— Διόλου, ἀπάντησεν ὁ ἐρημίτης· ἡ εἰκὼν ἔμεινεν ἀκίνητος.

— Ἡ Παναγία μοῦ λέγει, εἶπα τοῦ συντρόφου μου, ὅτι ἐδῶ κατὰ τρέχει. Ἀρχίζομεν νὰ κυττάζωμεν παντοῦ, διότι ἐγὼ, νὰ σὰς εἶπω τὴν ἀμαρτίαν μου, ἐφοβήθη κλέπτης. Καὶ τί εὐρίσκομεν; φαντασθῆτε! — Ἐνα μικρὸν παιδί ἐξ χρόνων, τὸ ὁποῖον ἐκοιμάτο ἤσυχα ἤσυχα κοντὰ εἰς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν· στοχασθῆτε νὰ ἐξυπνοῦσε τὸ ταλαίπωρον, καὶ νὰ ἐβλεπε τὰ κανδήλια ν' ἀναιβοκαταβαίνου! Ὁ ἀπέθνησκε ἀπὸ τὸν φόβον του. Αὐτὸ λοιπὸν ἡ Παναγία δὲν τὸ ἤθελε, καὶ δι' αὐτὸ μᾶς εἰδοποίησε, βλέπετε, μὲ τὸ θαυμά της.

Ἡ Σπεράντσα καὶ ὁ Βαπτίστας ἐδήλωσαν διὰ νέων ἐπιφωνημάτων τὸν θαυμασμὸν των, τὶς οἶδε δὲ πόσα ἔτι θαύματα ἤθελε διηγηθῆ τὸ γερόντιον, ἂν ὁ Ἀντώνιος, ἀγγέλων ὅτι εἶχε νὰ ἐπισκεφθῆ ἀσθενεῖς τινες, δὲν ἐδράττετο φαιδῶς τοῦ βραχίονος τοῦ ἐρημίτου καὶ δὲν ἀπῆγεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι εἶχε νὰ τοῦ εἶπῃ σπουδαῖον τι περὶ τῆς Παναγίας τῆς Φρουροῦ.

Ἡ Λουκία ἤρχισε πάλιν νὰ ζωγραφῇ, ὁ Βαπτίστας ἀπεχώρησεν ἡμέρα, ἡ δὲ Σπεράντσα ἐκάθισεν πλησίον τῆς νεκρᾶς τῆς εὐεργέτιδος, καὶ ἤρξατο ἐργαζομένη ἐπὶ τινος τῶν νυμφικῶν τῆς ἐνδυμάτων.

Μεταξὺ τῶν πολυκρίθμων ἀργῶν, οἵτινες περιεφέροντο διαρκῶς εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν τῆς Τάγιας καὶ εἶχον ἐπομένως παρατηρήσει τὴν πρωταγία τὸν ἐν τῷ «Pantano» περίπατον τῆς μικρᾶς μας συνοδείας, ἦτο καὶ ὁ κύριος Ὀρλάνδος Πιστακίνης, διευθυντῆς καὶ πρωταγωνιστῆς δραματικοῦ θιάσου, φέροντος τὸ ἀρμονικὸν τοῦ ὄνομα καὶ διασκεδάζοντος τὸ σεβαστὸν κοινὸν τῆς πόλεως Τάγιας, ὡς ἀπεκάλουν αὐτὸ αἱ πομπώδεις χειρόγραφοι ἀγγελίαι, αἱ τοιχοκολλημέναι εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ Pantano. Ἄν ἐπρόκειτο νὰ ἀναγάγωμεν τὰ πράγματα εἰς τὴν γυνὴν αὐτῶν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ἠθέλομεν εἶπει, ὅτι, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἐφοῖτα εἰς τὸ θέατρον, ὁ θιάσος τοῦ κυρίου Πιστακίνη οὔτε διεσκεδάζεν οὔτε ἠνώχλει κανένα. Δυνάμεθα δ' ἐπίσης νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι τὸ ἔντιμον προσωπικὸν τοῦ θιάσου ἀπέβληκε κατὰ γράμμα τῆς πείνης. Τὸ πρᾶγμα ἦτο λίαν δυσάρεστον, ἐνοεῖται, τούτου δ' ἔνεκα ὁ δυστυχὴς διευθυντῆς, νῆστις ἀπὸ πρῶτας διατελῶν, ἐστήριξε καταβεβλημένος τὰ νῶτα πρὸς στῦλόν τινα λίθινον, διαλογιζόμενος πῶς καὶ ποῦ ἤθελε κατορθῶσει νὰ γευματίσῃ. Ὅτε ἡ ἔλευσις τῶν ξένων ἀπέσπασεν αὐτὸν τῶν λυπηρῶν του σκέψεων, ὁ Ὀρλάνδος Πιστακίνης ἔφερε νοχελῶς τὴν χεῖρα εἰς τὸν πῖλόν του, διελογίσθη ἐπὶ στιγμὴν τί ὄραν νὰ εἶχον προγευματίσει οἱ ξένοι οὔτοι, καὶ παρεδόθη πάλιν εὐθὺς εἰς τοὺς κατηφείς του συλλογισμούς. Ἄλλ' ὅτε ἡ μυριόστομος φῆμη, ἢ, ἐπὶ τὸ πρῶτον, ὁ γνώριμος ἡμῶν ξανθὸς ξυλουργὸς διέβλεκεν ἀνά τὴν πόλιν ὅτι οἱ δύο συνοδοὶ τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου ἦσαν ὁ ἀγγλος μιλῶρδος τῆς Βορδιγιέρας καὶ ἡ θυγάτηρ του, μεταβαίνοντες εἰς Λαμπεδούσαν, ὅπου ἔμελλον νὰ μείνωσιν ὀλίγας ἡμέρας, ἄκτις φωτὸς αἰφνιδίον διέλαμψεν ἐν τῷ σκοτεινῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ διευθυντοῦ, κ' ἐφώτισε πρὸ τῆς διανοίας του σωρὸν ὄλων γεμάτων καὶ προγεμάτων. Ἐδραμεν ὁ ταλαίπωρος οὐκ αὖτε, ἐνάθις παρὰ τὴν τράπεζάν του, καὶ ἔγραψε τὰ ἐπόμενα :

«Ἐρδοξότατε Μιλῶρδε!

»Ὅταν φίλος καὶ προστάτης τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἔχων τὴν θέσιν καὶ τὴν γενναιοδωρίαν σας, συναντᾷ ταπεινοὺς μὲν, ἀλλ' ἐλικρινεῖς, ὡς καυχόμεθα, μαθητὰς καὶ λάτρεις τῆς Μεταπομένης καὶ τῆς Θαλασίας, θὰ ἤμεθα βεβαίως ἀνάξιοι τοῦ δνόματος τοῦ καλλιτέχνου, διὰ τὸ ὁπῶον καὶ ὑπερηφανυόμεθα, ἐὰν δὲν προσεφέρομεν εὐσεβείᾳ εἰς τὸν εὐγενῆ ἀντιπρόσωπον τῆς ΤΕΧΝΗΣ καὶ τῆς ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ δημόσιον τεκμήριον τῆς εὐλαβοῦς ἡμῶν συμπαθείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ μας. Πρὸς τοῦτο ὁ δραματικὸς θιάσος Πιστακίνη παρασκευάζει ἑκτακτον παράστασιν, ἣτις θέλει λάβει χώραν αὐριον, 22 Ἰουνίου, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν θέλει διδασθῆ ἡ πέμπτη πράξις τῆς περιφήμου τραγωδίας

Ο ΑΡΙΣΤΟΤΗΛΗΣ

καὶ ἡ ἀστειοτάτη κωμῳδία
Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

»Ὁ Ὀρλάνδος Πιστακίνης θὰ λάβῃ τὴν τιμὴν νὰ διδάξῃ τὸ μέρος τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Παυδαγωγῶ. Τοιαύτη εἶνε ἡ θεατρικὴ ψυχαγωγία, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐπικαλούμεθα τὴν αἰγίδα τοῦ ἀγγλου Μαικίηνα, καὶ ἐκλιπαροῦμεν τὴν χάριν τῆς παρουσίας αὐτοῦ καὶ τῆς πολυθελήτου θυγατρὸς του. Ὅλη ἡ Τάγια θὰ συρρέσῃ εἰς τὸ θέατρον διὰ νὰ τιμῆσῃ τόσον διακεκριμένους ξένους. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἔλθετε. Φεῦ! ἡ Μοῦσα παραγωνρίζεται πολλάκις εἰς τὰς ἡμέρας μας, καὶ ἂν χεῖρες εὐγενεῖς καὶ γενναῖαι δὲν τὴν ὑποστηρίξωσι, τί θέλει ἀπογίνει; Σᾶς καθικετούμεν ἐπομένως ταπεινῶς νὰ μᾶς τιμῆσετε. Τοιαύτην ἔνθερον παράκλησιν ἀποτείνει ὁ ταπεινότατος καὶ εὐπειθέστατος δούλος τῆς ὑμετέρας Εὐγενείας

»ΟΡΛΑΝΔΟΣ ΠΙΣΤΑΚΙΝΗΣ

»Διευθυντῆς καὶ πρωταγωνιστῆς»

»ΣΗΜ. Θὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια καὶ δαπάνη, διὰ νὰ δοθῇ εἰς τὴν παράστασιν ὅλη ἡ λαμπρότης, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ τὸ ἔνδοξον τῆς ἡμέρας. Τὸ θέατρον θὰ φωτισθῇ a giorno, καὶ μεταξὺ τῆς τραγωδίας καὶ τῆς κωμῳδίας θὰ ἀπολυθοῦν περιστερὰ ἐντὸς τῆς αἰθούσης. Ἐχομεν πλήρη πεποιθήσιν εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς καρδίας σας καὶ ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἀνητήτε».

Ὁ Ὀρλάνδος παρεσκευάσε δύο ἀντίγραφα τοῦ ὑστάτου τούτου ἄσματος λιμοκτονοῦντος θιασάρχου, ὧν τὸ δεύτερον, μετεββημισμένον προσκόντως, προώριζεν εἰς τὴν Μις Δάβεν. Εἶτα δὲ κατεκλίθη, ἵνα προσπαθῆσῃ νὰ κοιμηθῇ. Τὴν ἐπαύριον πρῶτον αὐτὸς καὶ ἡ ἀξιότιμος σύμβιός του Κυρία Ροζαλίνδα (βραχύσωμον καὶ σφαιροειδὲς γύναιον, πνιγόμενον ὑπὸ τὸ πάχος καὶ πῶς ἀσθηματικόν), ἐφόρυσαν τὰ κυριακά των ἐνδύματα, κ' ἐτράπησαν, ἀσθημαίνοντες ὑπὸ τὸν καυτικὸν ἥλιον καὶ ὑπὸ ἰδρωτὸς περιβρόμενοι, τὴν εἰς Λαμπεδοῦσαν ἄγουσαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Σιρ Ἰωάννης Δάβεν εἶχε τὴν ἰδιοτροπίαν, ἀφοῦ ἐξαίρετα προγευματίσει, νὰ μεταβῇ, ὅπως ἀναγνώσῃ τὴν ἐφημερίδα του, ὑπὸ τὴν σκιάν μιᾶς τῶν θαλαρῶν ἐκείνων δρυῶν αἵτινες ἤπλουν τὸ σκισρὸν των φύλλωμα ἐγγὺς τοῦ προσκυνηματος. Ἡ σκιὰ ἦτο πυκνὴ, ἐλαφρὰ τις αὐρὰ ἔπνεεν ἀπὸ βορρᾶ, καὶ ὁ Σιρ Ἰωάννης ἠσθάνθη μετὰ μίαν περίπου ὥραν ἐλαφρὸν τι ψύχος. Ἠγέρθη τότε καὶ προσηλωμένους ἔχων πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν ἐφημερίδα του, ἤρχισε περιπατῶν βραδέως ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ διευθυνόμενος, κατὰ κακὴν του μοῖραν, πρὸς τὸ Καστελλάρον. Ὁ βαρωνέττος ἀπελάμβανεν ὡς ἀληθῆς ὀσφάγος τὴν ἐν τῇ ἐφημερίδι ἀφήγησιν δριμυτάτης προσβολῆς μέλους τινὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Οὐγγῶν,